

Sygn. akt: II AKz 936/19, II AKz 937/19

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Iwona Hyla

Protokolant: Karolina Jach

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gliwicach Edyty Hraciuk-Tomeckiej

po rozpoznaniu w sprawie **K. M. (M.)** i **Z. O. (O.)**

podejrzanych o przestępstwa z art. 183 § 1 k.k. i inne

zażaleń obrońców podejrzanych

na postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

z dnia 13 września 2019 roku, sygn. akt V Kp 622-623/19

w przedmiocie przedłużenia czasu trwania tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanawia

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienia.

UZASADNIENIE

Postanowieniami z dnia 13 września 2019 roku, sygn. akt V Kp 622-623/19, Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku przedłużył stosowanie środków zapobiegawczych w postaci tymczasowego aresztowania:

1. wobec podejrzanego K. M., zastosowanego postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 21 marca 2019 roku, sygn. akt IX Kp 268/19, określając dalszy termin jego stosowania do dnia 14 grudnia 2019 roku do godz. 09:20;
2. wobec podejrzanego Z. O., zastosowanego postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 22 marca 2019 roku, sygn. akt IX Kp 269/19, określając dalszy termin jego stosowania do dnia 16 grudnia 2019 roku do godz. 14:35.

Od powyższego postanowienia zażalenia wywiedli obrońcy podejrzanych.

Obrońca podejrzanego K. M. zarzucił postanowieniu sądu I instancji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę postanowienia, polegający na uznaniu, że ze strony podejrzanego grozi obawa „matactwa”, mimo braku podstaw do takiego stwierdzenia i braku jakichkolwiek danych o tym świadczących w materiale dowodowym.

W oparciu o powyższy zarzut obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez uchylenie tymczasowego aresztowania w stosunku do podejrzanego K. M..

Obrońca podejrzanego Z. O. zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego podnosząc zarzut obrazy przepisów postępowania mający wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

1. art. 257 § 1 k.p.k. polegający na dalszym stosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania w sytuacji, gdy dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania wystarczającym byłby inny środek zapobiegawczy;

2. art. 258 § 2 k.p.k. polegający na zastosowaniu tymczasowego aresztowania jedynie w oparciu o ustawowe zagrożenie w oderwaniu od podstawowej przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania jakim jest zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania przygotowawczego;

Opierając się na powyższych zarzutach obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i uchylenie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z ewentualną zmianą na środek łagodniejszego rodzaju.

Drugi z obrońców Z. O. zarzucił natomiast zaskarżonemu postanowieniu obrazę przepisów postępowania mający wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

1. art. 249 § 1 k.p.k., poprzez błędne przyjęcie, iż stosowanie wobec podejrzanego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania jest uzasadnione zabezpieczeniem prawidłowego toku postępowania;

2. art. 257 § 1 k.p.k. oraz art. 424 § 1 k.p.k., poprzez ich niezastosowanie i brak dokonania przez Sąd Rejonowy jakiegokolwiek oceny, czy w niniejszej sprawie dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania wystarczające nie będzie stosowanie wobec podejrzanego środka zapobiegawczego o charakterze nieizolacyjnym;

3. art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k., poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że oskarżony przebywając na wolności może podjąć działania utrudniające pełne wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, kiedy to sąd opiera się wyłącznie na jednym zdarzeniu o charakterze incydentalnym;

4. art. 7 k.p.k., poprzez jego niezastosowanie i dokonanie błędnej, sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, zwłaszcza w zakresie rzekomej obawy matactwa.

Ponadto obrońca zarzucił postanowieniu sądu I instancji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę jego wydania, polegający na nieprawidłowym uznaniu, że dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania konieczne jest stosowanie tymczasowego aresztowania. W konkluzji wniósł natomiast o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości poprzez nieuwzględnienie wniosku prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenia obrońców podejrzanych nie zasługują na uwzględnienie, albowiem sąd I instancji trafnie uwzględnił wnioski prokuratora i w oparciu o art. 249 § 1 k.p.k., art. 258 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k. oraz art. 263 § 2 k.p.k. przedłużył na dalszy czas oznaczony stosowany wobec K. M. i Z. O. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Na wstępie należy zaznaczyć, że w niniejszej sprawie w dalszym ciągu swoją aktualność zachowała przesłanka ogólna stosowania środków zapobiegawczych wyrażona w art. 249 § 1 k.p.k., albowiem zarówno zgromadzony w toku śledztwa materiał dowodowy wskazuje na duże prawdopodobieństwo popełnienia przez podejrzanych zarzucanych im czynów, jak i zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania właśnie poprzez dalszą izolację osadzonych. Podstawą do przyjęcia przez sąd występowania wspomnianego prawdopodobieństwa są dowody świadczące na niekorzyść podejrzanych szczegółowo wymienione zarówno we wnioskach prokuratora, jak i w zaskarżonych postanowieniach, dlatego też nie ma potrzeby wyczerpującego wymieniania ich w tym miejscu. Odnosząc się jednak do zarzutów obrońcy Z. O. należy podkreślić, że przywołanie fragmentów zeznań świadka W. G. mających świadczyć o bezpodstawności stawianego zarzutu, nie może podlegać ocenie w oderwaniu od całości materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Ponadto w istocie świadek T. N. zeznała, że nie była na działce podejrzanego osobiście, jednakże w dalszej części świadek potwierdza, że widziała jak spychacz zasypywał śmieci,

a Z. O. prosił ją, aby „nie robiła z tego afery” (k. 1527v). Argumentacja obrońcy w tym zakresie zdaje się dążyć do przeniesienia na sąd rozpatrujący kwestię incydentalną, kompetencji sądu meriti, który to wszak dopiero po ewentualnym wniesieniu przez prokuratora aktu oskarżenia, będzie zobligowany do wszechstronnej i wnikliwej oceny wartości i znaczenia dowodów, co pozwoli na bezsprzeczne ustalenie, czy podejrzani swoim zachowaniem wypełnili wszystkie ustawowe znamiona zarzucanych im czynów. Na chwilę obecną oczywiste jest, że kwestia odpowiedzialności karnej obydwu podejrzanych, a także kwalifikacji prawnej, do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy pozostaje otwarta. Nie sposób również uznać, że nieaktualna jest potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania właśnie poprzez stosowanie najbardziej dolegliwego ze środków zapobiegawczych wobec K. M. i Z. O., chociażby z uwagi na wystąpienie przesłanek szczególnych stosowania tymczasowego aresztowania w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy słusznie uznał, że potrzeba izolacji podejrzanych jest uzasadniona obawą mactwa procesowego z ich strony, co skutkuje dalszą aktualnością przesłanki szczególnej stosowania tymczasowego aresztowania z art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Materializacja wskazanej przesłanki na kanwie niniejszej sprawy wynika już z samej treści zarzutów postawionych K. M. i Z. O., gdyż zarówno w literaturze, jak i orzecznictwie powszechnie aprobowany jest pogląd, że w sprawie o działalność grupy zorganizowanej w celu popełniania przestępstw obawa mactwa jest wielce prawdopodobna, albowiem grupa taka charakteryzuje się wzajemnymi powiązaniem i zależnościami między jej uczestnikami, których wiąże wspólny interes. Istnieje realne ryzyko, że te zależności zostaną wykorzystane do uchronienia członków grupy od odpowiedzialności karnej, utraty osiągniętego z przestępstw zysku oraz użyte w celu uniemożliwienia odtworzenia przebiegu przestępczego procederu. Te okoliczności w pełni uzasadniają stosowanie wobec podejrzanych środka zapobiegawczego o charakterze izolacyjnym, w celu zabezpieczenia procesu przed podejmowaniem przez podejrzanych bezprawnych działań, o czym jest mowa w przepisie art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Ponadto wskazana w przywołanym przepisie obawa jest dodatkowo wzmocniona próbą wysłania przez Z. O. listu z pominięciem organu dysponującego, która to niezależnie od jego motywacji, stanowiła próbę bezprawnego zakłócenia prawidłowego toku śledztwa. Również świadek M. K. w swoich zeznaniach wskazał, że podejrzany miał prosić jego żonę o niezeznawanie (k.1562), a świadek A. O. zeznała, że podejrzany przekazywał jej matce treść zeznań, jakie ma złożyć w Urzędzie Górniczym (k.1569v). Natomiast pomimo faktu, że K. M. generalnie przyznał śledczym, iż z pełną świadomością antydatował umowę o najem terenu i sporządził ją z datą wsteczną (k.198), to zdecydowanie można z tego faktu wyciągnąć wniosek, iż zamiarem jego było utrudnienie w ten sposób toczącego się postępowania przygotowawczego poprzez podejmowanie prób zatarcia śladów przestępstwa, czy też utrudnienia organom ścigania wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy.

Nie można podzielić zarzutów obrońców dotyczących obrazy przez sąd a quo przepisu art. 258 § 2 k.p.k., gdyż w uzasadnieniu zaskarżonych postanowień trafnie wykazano, dlaczego na kanwie niniejszej sprawy zachodzi obawa destabilizacji prawidłowego biegu postępowania, wynikająca z grożącej K. M. i Z. O. surowej kary. Podejrzani stoją bowiem pod poważnymi zarzutami z m.in. art. 165 § 1 pkt 5 k.k., który to zagrożony jest karą nawet 8 lat pozbawienia wolności. Wbrew argumentacji skarżących o aktualności powyższej przesłanki szczególnej świadczy nie tylko ustawowe zagrożenie za zarzucane im przestępstwa, ale również konkretne realia sprawy takie jak m.in. duża społeczna szkodliwość czynów których mieli się dopuścić. Ponadto należy podzielić pogląd, że podstawę prognozy, co do realności wymierzenia podejrzany surowej kary pozbawienia wolności, mogą stanowić również okoliczności powodujące nadzwyczajne obostwienie kary, jak zarzut uczynienia sobie z popełniania przestępstw stałego źródła dochodu lub popełniania przestępstw w zorganizowanej grupie przestępczej (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 stycznia 2008 roku, sygn. akt II AKz 48/08, LEX nr 357133).

Biorąc pod uwagę zakres postępowania przygotowawczego, w tym m.in. wielość podejrzanych, obszerność materiału dowodowego sprawy będącej w toku, jej skomplikowanie, wielość wątków prawnych, całkowicie usprawiedliwione było niezakończenie postępowania przygotowawczego w dotychczasowym terminie. Ponadto Sąd Apelacyjny ma w polu widzenia konieczność przeprowadzenia dalszych, niezbędnych czynności procesowych związanych z przestępczym procederem, który znalazł się w płaszczyźnie zainteresowania organów ścigania i wymienionych zarówno we wnioskach prokuratora, jak i w postanowieniu o przedłużeniu śledztwa z dnia 2 września 2019 roku. Powyższe okoliczności niewątpliwie sprawiają, że zgodzić się trzeba ze stanowiskiem, iż w rozpoznawanej sprawie

wystąpiły szczególne okoliczności uzasadniające przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania ponad okres wskazany w art. 263 § 1 k.p.k.

W konkluzji należy zaznaczyć, że sąd I instancji zasadnie uznał, że jedynie dalsze stosowanie najsurowszego ze środków zapobiegawczych może prawidłowo zabezpieczyć postępowanie karne przeciwko K. M. i Z. O.. Mając bowiem na uwadze obawy przyjęte za podstawę tymczasowego aresztowania, ich nasilenie, a także uwzględniając zagrożenie dla właściwego biegu procesu w fazie postępowania przygotowawczego i jednocześnie mając w polu widzenia zasadę ultima ratio stosowania środków zapobiegawczych, zasadne jest stwierdzenie, że tylko tymczasowe aresztowanie jest w stanie prawidłowo spełnić swoją funkcję gwarancyjną i zabezpieczającą, ponieważ środki o charakterze wolnościowym ze względu na swoją mniejszą efektywność, nie dają takiej gwarancji. Nie może więc być mowy o naruszeniu przez sąd zasady minimalizacji środków zapobiegawczych z art. 257 § 1 k.p.k.

Nie podzielając więc zarzutów zawartych w rozpatrywanych środkach odwoławczych, a jednocześnie nie dopatrując się wystąpienia w stosunku do oskarżonych okoliczności z art. 259 § 1 i 2 k.p.k., Sąd Apelacyjny rozstrzygnął o utrzymaniu w mocy zaskarżonych postanowień.

ZARZĄDZENIE

- odpis postanowienia doręczyć podejrzanym z pouczeniem o jego prawomocności i ich nieobecny na terminie posiedzenia obrońcom
- zwrócić akta sprawy.

Katowice, dnia 8 października 2019 roku